

## Az egyházi esztendő utolsó előtti (reménység) vasárnapja

► Jer 8,4–7

Ideje megfordulni – nem vissza, hanem haza

*A vasárnap jellege*

Reményteli, biztató üzenetet hordoz magában ez a vasárnap, nevében is viseli a várakozás és a reménység kettősségét. A várakozásban ott rejlik a készülődés izgalma, de feszültsége is egyben. Az öröm, a reménység, a készülődés Krisztus érkezésére tekint, a feszültség pedig abból fakad(hat), hogy vajon én készen állok-e az érkezésére. A várakozás reménysége, öröme és feszültsége egyszerre van jelen ezeken az utolsó vasárnapokon, amelyekkel magunk mögött hagyjuk az egyházi évet.

Az utolsó előtti vasárnap különösen alkalmas arra, hogy ne csak valaminek a végére gondoljunk, hanem számba vegyük azt is, merre tart az életünk. A textusunk egyik legerősebb kérdése is ez a számvetés, de nem úgy, hogy azt kérdezi, elestem-e, volt-e rossz döntésem, hanem úgy, hogy fel tudok-e állni, vagy tudok-e változtatni a rossz irányon, amerre elindultam.

*Amit a textusról tudni kell*

Jeremiás próféta könyvének 7. és 8. fejezetei egy nagyobb beszéd részei, tematikailag összetartozó prófétai beszédek sorozatával találkozunk itt. A közös

hang Isten ítéletének meghirdetése Júda meg nem térése miatt, leleplezve a vallási és erkölcsi önámítást.

Jeremiás próféta működésének idején a Kr. e. 7–6. század fordulóján járunk. Ez egy nagyon mozgalmas korszak, a Közel-Kelet térképe ekkor erősen átrajzolódik. Ekkorra Asszíria elfoglalja az ország északi részét, és Jeremiás Júda területén kezdi meg a szolgálatát. Működésének kezdetén Asszíria még erős nagyhatalom, ám Ninive 612-es elesése után hanyatlani kezd. Ezzel „hatalmi vákuum” alakul ki, vagyis a nagyhatalom helyét valakinek át kell vennie. Ekkor Babilon már nagyon erős, és lassan átveszi Asszíria helyét. Júda pedig lényegében besorol a küzdő nagyhatalmak közé, hiszen földrajzilag Egyiptom és Mezopotámia között helyezkedik el.

Míg az ország politikai vezetői olyan kérdésekben lavíroznak, hogy Egyiptomhoz közeledjenek, vagy fellázadjanak Babilon ellen, ki tud rajtuk igazán segíteni, addig Jeremiás abban látja a problémát, hogy a nép eltávolodott Istentől, a megoldást pedig a megtérésben, az Istenhez való visszatérésben látja. A nép történelmi, politikai értelemben is rossz felé halad, de a kérdés, amely a textusnak is része, arra mutat rá, hogy a tragédia gyökere az, hogy lelkiileg réges-rég rossz irányba haladnak. „*Ha elesik valaki, nem kel-e föl? Ha eltéved, nem fordul-e vissza?*”

A kijelölt szakasz egy történelmi válság felé sodródó néphez szól, de a próféta szerint a legnagyobb válság nem kívül van, hanem belül: a nép rossz úton jár, de mégsem akar visszafordulni. Számunkra mindezek nyomán a legfontosabb kérdés: mi felismerjük-e, ha eljött a megállás és a visszafordulás ideje?

### *A perikópa megértése*

A textus középpontjában a megtérés kérdése áll. A prófétai kérdések természetes emberi tapasztalatból indulnak: aki elesik, az felkel, aki eltéved, az visszafordul. Júda tragédiája az, hogy nem akar visszatérni Istenhez, hanem makacsul ragaszkodik a saját útjához. A bűn tehát nem egy-egy rossz tett, hanem az Istentől való elfordulás és a visszafordulás elutasítása. Döbbenetes, hogy Isten figyel és hallgat, várva az őszinte belátást, felismerést.

A vándormadarak képe tovább élezi az ellentétet: a teremtet világ felismeri a maga rendjét, idejét, Isten népe azonban nem ismeri fel az Úr rendjét és a megtérés szükségességét. Ezért fontos az ebből fakadó teológiai kérdés: Képes-e az ember felismerni, hogy rossz úton jár? Engedi-e, hogy Isten visszahívja, visszatértse onnan?

### *Igehirdetési vázlat*

Nem minden út vezet oda, ahová elindultunk

Az életben sokszor nem vesszük észre, hogy irányt tévesztettünk. Egy döntés, egy megszokás, egy sérülés, egy kapcsolat, egy vágy vagy éppen a félelmeink lassan más irányba vihetnek, mint ahová eredetileg tartottunk. Közben haladunk tovább, és éppen a haladás adja azt az érzést, hogy minden rendben van. Pedig lehet, hogy nem az a kérdés, milyen gyorsan megyünk, hanem hogy merre.

Biztosan ismerős helyzet: elindulunk valahová, a GPS szerint pedig két-három perc múlva újratervezés... aztán megint. Néha azért, mert

rossz utcába fordultunk. De van, hogy az ember azt mondja: „Én tudom, hogy merre kell menni”, és inkább nem hallgat a GPS-re. Aztán egyszer csak azt látja: már nagyon messze van attól, ahová eredetileg indult. Lehet, hogy az életünkben is így van. Nem egyetlen nagy döntéssel tévedünk el, hanem sok apró „arra még jó lesz” fordulattal. És van az a pont, amikor már nem gyorsabban kell menni, hanem meg kell állni és újratervezni.

A visszaforduláshoz először meg kell állni

A megtérés nem feltétlenül nagy, látványos fordulat. Sokszor egy csendes felismeréssel kezdődik: „Nem akarok tovább így menni.” Ehhez bátorság kell, mert a visszafordulás azt is jelenti, hogy beismerem: tévedtem. Az önmagunkkal szembeni őszinteség nehezebb lehet, mint bármilyen külső változtatás. Isten azonban éppen ebben a megállásban szólít meg: nézz rá az életedre, és merd kimondani, hol tartasz. Talán még kifejezőbb kép a mozgólépcső. Ha rossz irányba szálltunk fel, hiába megyünk rajta tovább egyre gyorsabban: attól még nem jutunk oda, ahová szeretnénk. Először meg kell állni. És van ebben valami nagyon emberi: sokszor azért nem állunk meg, mert félünk attól, hogy ha megállunk, meglátjuk, hol is vagyunk valójában. A zaj, a munka, a telefon, a programok, az állandó rohanás sokszor éppen ezt akadályozza meg: hogy legyen egy pillanat, amikor Isten előtt feltehetjük a kérdést: „Uram, jó irányba megyek?”

A megtérés nem visszalépés, hanem hazafelé fordulás

A visszafordulásról gyakran úgy gondolkodunk, mint kudarcról: vissza kell vonnom valamit, fel kell adnom valamit, el kell ismernem, hogy nem sikerült. Az evangélium perspektívájából azonban a megtérés nem egyszerűen visszalépés, hanem Isten felé fordulás. Nem az a végső kérdés, hogy milyen messzire jutottunk Istentől, hanem hogy meghalljuk-e a hívását, amikor azt mondja: „Gyere vissza!” Van olyan növény, amelyeknek a levelei, hajtásai erősen húznak a fény felé, és ha távol kerül az ablaktól, egészen elsatnyul. Ilyen-

kor visszatesszük, visszafordítjuk, és azt mondjuk, kezdjük előlről. Nem magga tesszük, nem megyünk vissza a folyamat, a növekedés elejére, hanem fordítunk rajta. Ettől kezdve a jó irányba tud fejlődni, növekedni. A megtérés nem azt jelenti, hogy visszamegyek, hiszen nem lehet meg nem történtté tenni dolgokat. De jelenti azt, hogy újra az Isten felé fordulok.

### *További javaslatok az istentisztelethez*

A tékozló fiú történetére fontos utalni. Meg lehet mutatni Rembrandt *A tékozló fiú hazatérése* cí-

mű festményét; a pillanat, amikor hazatérve a fiú térdel, az apa öleli.

### **Felhasznált irodalom**

- HAFENSCHER Károly 2010. *Liturgika. A keresztény istentisztelet protestáns megközelítésben, ökumenikus szellemben*. Luther Kiadó – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Tanszék, Budapest.
- KIDNER, Derek 1997. *Jeremiás könyve*. Ford. Bogárdi Szabó István. Harmat Kiadó, Budapest. (A Biblia ma.)
- KÜRTI László 1995. *Jeremiás könyvének magyarázata*. In: *A Szentírás magyarázata. Jubileumi kommentár*. Szerk. Bartha Tibor. 2. köt. Kálvin Kiadó, Budapest. 229–296. o.

■ KECZKÓ SZILVIA